

Артиухова Валерія Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
науковий консультант судді
Конституційного Суду України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-0694-7302

ЩОДО РОЗУМІННЯ ЮРИДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ “КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ”

Стаття присвячена питанню визначення поняття та структури кримінологічної характеристики злочинів. У публікації проаналізовані окремі наукові підходи щодо визначення зазначеної кримінологічної категорії, запропоновано авторський підхід до розуміння поняття “кримінологічна характеристика злочинів” та його структурного наповнення. Наголошено на актуальності проведення кримінологічних досліджень за темою статті, що сприятиме всебічному вивченню окремих видів злочинів та розробленню ефективних заходів запобігання останнім.

Ключові слова: злочинність, кримінологічна характеристика злочинів, структура кримінологічної характеристики злочинів, запобігання злочинності.

24 лютого 2022 року рф здійснила повномасштабне вторгнення на територію суверенної і незалежної, демократичної держави – України. Застосувавши різні види військ та озброєння (зокрема й забороненого), методи, що порушують закони та звичаї війни, нехтуючи нормами міжнародного права, рф вкотре у світовій історії продемонструвала своє справжнє обличчя держави-агресора.

У ці скрутні для нашої держави часи не втрачає своєї актуальності необхідність проведення кримінологічних досліджень, адже на тлі військової агресії рф проти України невпинно збільшується кількість як традиційних, так і нових видів злочинів, що потребує встановлення умов і причин їх учинення, а також розроблення заходів щодо запобігання злочинності.

Злочинність є негативним продуктом життєдіяльності соціуму, вона пронизує різноманітні його сфери і суспільні відносини. Водночас це явище наділене специфічними рисами та закономірностями розвитку, які піддаються вимірюванню. Методологія кримінологічної науки дозволяє здійснювати це. Відповідні державні органи та наукові установи на підставі отриманих даних розробляють заходи, спрямовані на запобігання злочинності.

Неможливо уявити розроблення дієвих заходів попередження злочинності без проведення якісного аналізу цих явищ. Спираючись на результати прискіпливого дослідження окремих суспільно небезпечних діянь, встановлення їхніх специфічних ознак, виявлення закономірностей протиправної поведінки винних осіб, можна дійти обґрунтованих висновків про кримінологічні властивості певного виду злочину, описати його сутність. Тільки на підставі пізнання сутності окремих

видів деліктів можна виявити причини і умови їх учинення та запропонувати дієву комплексну програму щодо запобігання цим явищам.

Часові, просторові, кількісні та якісні показники злочинності встановлюються за допомогою кримінологічної характеристики злочинів.

Кримінологічна характеристика злочинів – це вихідний етап оптимізації процесу розробки та реалізації заходів профілактики злочинів. Якщо запобігання злочинів розглядати як цілісну систему, то кримінологічна характеристика є однією з її складових, а іншою – є розробка та реалізація профілактичних заходів [13, с. 136]. При цьому, як слушно зазначає О.М. Литвинов, “ці поняття [запобігання злочинам, кримінологічна характеристика злочинів] ні в якому разі не можна розглядати як синонімічні, адже це порушує структурно-логічне співвідношення цих категорій у системі кримінології (відповідно, загального та окремого), коли пізнання злочину та всіх його ознак, яке є необхідним для розробки профілактичних заходів, розглядається як мета самодостатньої наукової діяльності” [17].

Поняття “кримінологічна характеристика злочинів” не є новим у кримінологічній теорії, часто застосовується у численних прикладних наукових дослідженнях, тому у сучасній кримінологічній теорії чимало варіацій як щодо визначення цього поняття, так і щодо його структурного наповнення.

Питання кримінологічної характеристики злочинів у своїх працях досліджували, зокрема, В.С. Батиргареева [2], В.М. Бурлаков [3], В.О. Глушков [4], В.В. Голіна [16], [5], Л.М. Давиденко [6], І.М. Даньшин [7], А.І. Долгова [15], В.Є. Емінов [13], А.П. Закалюк [9], А.Ф. Зелінський [10], О.Г. Кальман [11], П.М. Коваленко [4], О.М. Литвинов [17], В.В. Пивоваров [19], В.М. Руфанова [20], В.І. Тимошенко [21, с. 248–250], О.О. Титаренко [20], О.В. Тихонова [22], М.І. Фіалка [24], В.І. Шакур [21, с. 248–250], В.Б. Ястребов [25].

Аналіз робіт названих та інших авторів свідчить про те, що проблема визначення поняття “кримінологічна характеристика злочинів” ще не знайшла свого вирішення. Водночас значна кількість наукових праць відповідного спрямування створює якісну доктринальну основу для подальших наукових досліджень.

Метою цієї статті є з'ясування сутності поняття “кримінологічна характеристика злочинів” та визначення структурних елементів, які мають входити до його складу.

Л.М. Давиденко у другій половині ХХ сторіччя визначив кримінологічну характеристику злочинів як сукупність властивостей відповідних діянь та особистісних рис злочинців, які важливі для встановлення причин учинення злочинів та розроблення відповідних запобіжних заходів [6]. У подальшому В.Б. Ястребов розширив та конкретизував це поняття, зазначивши, що кримінологічна характеристика злочинів є сукупністю кількісно-якісних показників певного виду злочинів; відомостей про детермінанти злочинної поведінки; заходів попереджувального впливу. Кримінологічна характеристика злочинів, на його думку, має охоплювати сукупність ознак, які б з достатньою повнотою відображали відомості про істотні ознаки і властивості досліджуваного виду злочинів і пов'язаних з ним обставин, що його детермінують та відтворюють [25].

На думку інших учених (Б.В. Коробейнікова, Н.Ф. Кузнєцової, Г.М. Міньковського), поняттям кримінологічної характеристики злочинів охоплюються кількісно-якісні показники окремої групи (виду) злочинів, дані, що характеризують особистість злочинця, причини і умови вчинення відповідної групи злочинів, а також заходи запобіжного впливу [14, с. 45].

Конкретний зміст кримінологічної характеристики злочинів, на думку В.Є. Емінова, полягає у виявленні всіх ознак, що у своїй сукупності і взаємозв'язку складають її структуру. Науковець виокремлює такі групи: 1) кримінологічно значущі ознаки злочину (причини злочину, об'єкт і механізм злочину; злочинець, мотив і мету; віктимні фактори (потерпілий); наслідки злочину); 2) дані, що відображають кримінологічну ситуацію (умови прояву злочинного діяння, соціально-економічні фактори тощо); 3) ознаки, що визначають специфіку діяльності щодо запобігання злочинам (вибір об'єктів і суб'єктів запобігання злочинам, методів і засобів профілактики тощо) [13, с. 136].

А.Ф. Зелінський і О.Г. Кальман зазначали, що кримінологічна характеристика є комплексним поняттям, яке визначає розповсюдженість відповідної протиправної поведінки, її види, типові способи вчинення злочинних посягань, їх мотивацію, місце та час учинення, а також особливості особистості суб'єктів злочинів [10, с. 153; 11, с. 10].

А.І. Долгова вважала, що в злочинності слід виокремлювати дві групи характеристик: зовнішні, які відображають її функціонування у суспільстві, уражають ті чи інші його структури, і внутрішні характеристики. До групи зовнішніх характеристик учена відносила: загальну розповсюдженість, мотивацію, соціальну спрямованість, суспільну небезпеку, а також соціально-територіальну, соціально-групову, соціально-галузеву, соціально-об'єктивну розповсюдженість. До групи внутрішніх характеристик – стійкість, активність, організованість [15, с. 91].

Відомий український кримінолог А.П. Закалюк наголошував, що характеристики суспільно небезпечних діянь, через які проявляється злочинність, є змінними, тому останнє визначається як мінлива людська активність, що має певні кількісні та якісні показники. До основних показників злочинності, що піддаються статистичному вимірюванню, відносяться рівень, інтенсивність, динаміка, структура, географія. Спеціальними кримінологічними дослідженнями вимірюються й інші показники злочинності, наприклад: “ціна” злочинності, тобто збитки, які вона заподіює, та витрати на протидію їй; міра зв'язку злочинності з окремими чинниками, що її обумовлюють; латентність, яка означає прихованість, невиявлення певної частини злочинності [9, с. 155–156].

В.В. Голіна під кримінологічною характеристикою злочинів розуміє достатню інформацію про конкретний вид (частину, підвид) злочинності. Цим поняттям охоплюються кількісно-якісні показники про певний вид злочинів, про особу злочинця і особу потерпілого [16, с. 21]. Кримінологічна характеристика злочинності (окремого виду злочинів) має включати тільки такі складові зазначеного явища, які наявні в даний момент, за винятком активних заходів впливу суспільства, держави чи інших суб'єктів [5, с. 55]. Наведену позицію В.В. Голіни щодо визначення поняття кримінологічної характеристики злочинів поділяють також В.І. Тимошенко та В.І. Шакур, зазначаючи при цьому, що “конкретний зміст

кримінологічної характеристики розкривається шляхом виявлення ознак, що становлять у своїй сукупності і взаємозв'язку її структуру. Зазвичай виділяють три складові кримінологічної характеристики: кримінологічно значимі ознаки злочину; дані, що всебічно пояснюють кримінологічну ситуацію вчинення злочинів цього виду; ознаки, що визначають специфіку діяльності з попередження та запобігання злочинам” [21, с. 248–250].

Проте О.В. Тихонова зазначає, що “сприймаючи кримінологічну характеристику як сукупність певних статистичних показників, які ілюструють тенденції злочинних явищ, можна побудувати ретроспективну модель певного виду злочинності та побудувати її перспективну модель. І лише за результатами аналізу якісних показників, які можна отримати при вивченні матеріалів кримінальних проваджень, судових рішень, вироків тощо, думок фахівців та інших джерел інформації та їх імплементації з математичними моделями, можна виявити ті або інші детермінанти, які притаманні певній динаміці” [22].

Наведені позиції науковців, хоч і мають певні розбіжності у визначенні поняття “кримінологічна характеристика злочинів”, водночас засвідчують існування спільного концепту до розуміння цього явища, а саме – як сукупності даних про певний вид злочинів, систематизованих за відповідними ознаками, що мають із достатньою повнотою відображати відомості про такий вид злочинів. Відмінність наведених наукових підходів полягає передусім в обсязі елементів, якими дослідники наповнюють структуру кримінологічної характеристики злочинів.

На нашу думку, при визначенні поняття та структури кримінологічної характеристики злочинів слід урахувати таке.

Кримінологічна характеристика являє собою узагальнення того, що вже відбулося у часі та просторі. Оскільки злочинність – це явище, що складається з певних діянь людей, заборонених законом, то і кримінологічна характеристика повинна включати характерні риси цього вже спільного явища та осіб, які його відтворили [12, с. 35].

Проведення кримінологічного дослідження певного виду злочинів завжди базується на дослідженні даних офіційної статистики державних органів та суду щодо стану злочинності, матеріалів кримінальних проваджень, опитування засуджених чи осіб, що відбули покарання, практичних працівників тощо. При цьому така інформація збирається та аналізується щодо діянь, які вже відбулися у минулому, були кваліфіковані як злочини правоохоронними органами, а винні особи притягнуті до кримінальної відповідальності на підставі обвинувальних вироків судів.

Уся сукупність зібраних даних систематизується, на підставі чого узагальнюється “портрет” певного виду злочинів, що і є його кримінологічною характеристикою. Тільки після цього, встановивши наявність причинно-наслідкових зв'язків між встановленими кримінологічними ознаками та подіями вчинення кримінальних правопорушень, дослідник може визначити причини та умови вчинення певного виду злочинів та запропонувати відповідні профілактичні заходи.

Наприклад, встановивши на підставі вивчення матеріалів кримінальних проваджень за ст. 296 КК України (хуліганство), що більшість засуджених (71 %) учинили злочин у стані алкогольного сп'яніння, можна стверджувати про наявність

такої суб'єктивної умови вчинення цього виду злочинів, як схильність осіб до вживання алкогольних напоїв. Ця умова як фактор, що не породжує злочинний наслідок, а сприяє формуванню причини вчинення злочину у свідомості особи, є саме тим ключовим елементом об'єкта загальносоціального запобігання хуліганства, дію якого необхідно мінімізувати або усунути. Отже, одним із заходів запобігання хуліганству може бути визначено зменшення рівня вживання алкогольних напоїв населенням (збільшення вікового цензу продажу алкогольних напоїв; заборона будь-якої реклами алкогольних напоїв тощо) [1, с. 241, 251, 254–255].

Тому, на нашу думку, є дещо спірною позиція науковців (див. згадані праці Л.М. Давиденка, В.Б. Ястребова, Б.В. Коробейнікова, Н.Ф. Кузнецової, Г.М. Міньковського, В.Є. Емінова, В.І. Тимошенко, В.І. Шакуна) щодо зарахування до кримінологічної характеристики злочинів таких складових, як детермінанти (причини та умови) злочинів та заходи запобігання останнім.

Також ми вважаємо недоцільним включати до обсягу ознак кримінологічної характеристики злочинів особистість потерпілого (жертву). Дані про жертву злочину мають чимале значення для з'ясування передумов учинення злочину, проте виходять за межі кримінологічної характеристики злочину та потребують окремого дослідження, шляхом встановлення віктимологічної характеристики жертви злочину, що досліджується. До того ж далеко не для всіх видів деліктів потерпілі є обов'язковою ознакою їхнього складу.

Як слушно зазначає М.І. Фіалка, згадані елементи (причини та умови вчинення злочинів та заходи запобігання вчиненню злочинів, особистість потерпілого) хоча і пов'язані зі злочинністю, але мають своє самостійне значення та зміст, і в жодному разі не поглинаються злочинністю як явищем, адже чинники, що утворюють детермінанти злочинності, хоча і мають в окремих випадках негативний характер, але не мають при цьому злочинного характеру [24, с. 240].

Таким чином, вважаємо, що кримінологічну характеристику злочинів слід сприймати як інформаційну систему даних, узагальнених кримінологічно значущих показників про певний вид суспільно небезпечних діянь.

Смисл такої характеристики полягає, передусім у тому, щоб наведені в ній дані якісно відображали відомості щодо істотних ознак та властивостей відображуваних у ній явищ, важливих в аспекті запобігання злочинам [25].

До показників, які складають кримінологічну характеристику злочинів, можна віднести, зокрема:

- 1) кількісно-якісні показники, які включають такі ознаки, як:
 - рівень злочинності (кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень і осіб, які їх вчинили, за певний період часу на певній території);
 - рівень судимості (кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень (їх окремих видів) за певний період часу на певній території);
 - динаміка злочинності (показник, що зображує зміни рівня, інтенсивності, структури, структурних елементів злочинності та будь-яких інших її ознак протягом певного часу, періоду [9, с. 169]);
 - структура злочинності (співвідношення злочинів та їх видів, осіб, що вчинили злочини, в загальній сукупності облікованої злочинності [18, с. 427]);

– час учинення злочинів (конкретний період доби, день тижня та місяць, у які вчиняється суспільно небезпечне діяння);

– “географія” злочинності (поширення злочинності, виявленої і зареєстрованої протягом року в окремих населених пунктах, регіонах, країнах [8, с. 74]);

– “ціна” злочинності (показник, яким визначається вартісне вираження економічних, соціальних, моральних, фізичних та інших шкідливих наслідків учинених злочинів, а також витрат держави на утримання органів та установ, які здійснюють протидію злочинності [23, с. 752]);

2) склад інших кримінальних правопорушень, що вчиняються у сукупності з досліджуваним видом злочинів;

3) латентність злочинності (частка злочинів, які вчинені, але з різних причин не стали предметом передбаченого законом реагування у вигляді порушення кримінально-процесуального провадження та притягнення винних у їхньому вчиненні до відповідальності [9, с. 177]);

4) особистість злочинця (сукупність соціально-типових ознак, які сформувалися у процесі неблагополучного соціального розвитку особи, відрізняються своєю суспільною неприйнятністю та крайньою формою останньої – суспільною небезпечністю, обумовлюють криміногенну мотивацію та кримінальну активність особи, безпосередньо спричиняють учинення злочину [9, с. 239]).

Дослідження названих показників кримінологічної характеристики злочинів дозволять повно з’ясувати детермінанти (причини й умови) окремих видів деліктів, та як наслідок – розробити відповідні заходи запобігання.

У підсумку зазначимо, що, враховуючи наявність значної кількості варіацій структурного наповнення кримінологічної характеристики злочинів, під час проведення кримінологічних досліджень окремих видів деліктів (а також у процесі розслідування кримінальних проваджень) науковцям і практикам слід сміливо застосовувати різні поєднання елементів кримінологічної характеристики, адже не існує універсальної схеми дослідження для кожного окремого виду злочинів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Артюхова В.В.* Хуліганство: сучасні кримінально-правові та кримінологічні проблеми: монографія / за наук. ред. А.А. Музики. Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2022. 284 с.
2. *Батургареева В.С.* Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло: монографія. Харків: Одиссей, 2003. 255 с.
3. *Бурлаков В.Н.* Кримінологическая характеристика преступления. *Российский ежегодник уголовного права.* 2006. № 1. С. 194–195.
4. *Глушков В.О., Коваленко П.М.* Шахрайство на фінансових ринках у біржовій торгівлі: правовий та кримінологічний аналіз. Київ: Видавничий Дім “ІнЮре”, 2008. 280 с.
5. *Голина В.В., Маршуба М.О.* Кримінологическая характеристика личности несовершеннолетнего корыстно-насильственного преступника в Украине: монографія. Харьков: Право, 2014. 220 с.
6. *Давыденко Л.М.* Проблемы предупреждения преступлений, посягающих на безопасность труда в промышленности и строительстве: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 1976. 24 с.
7. *Даньшин И.Н., Онищук З.М., Онищук И.А.* и др. Предупреждение хищений государственного и общественного имущества / под ред. И.Н. Даньшина. Харьков: Высшая школа, 1998. 172 с.
8. *Жаровська Г.П.* Географія злочинності. *Велика українська юридична енциклопедія: Кримінологія. Кримінально-виконавче право* / редкол.: В.І. Шахун (голова), В.І. Тимошенко (заст. голови) та ін. Харків: Право, 2019. Т. 18. 544 с.

9. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. Київ: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. 424 с.
10. *Зелінський А.Ф.* Кримінологія: учеб. пособие. Харьков: Рубикон, 2000. 240 с.
11. *Кальман А.Г.* Кримінологическая характеристика, детерминация и предупреждение изнасилований: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Харьковский ордена трудового красного знамени юридический институт им. Ф.Э. Дзержинского. Харьков, 1986. 18 с.
12. *Колодяжний М.Г.* Насильницькі вимагання майна в Україні: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: монографія / за ред. В.В. Голіни. Харків: Кроссрууд, 2010. 288 с.
13. Кримінологія: учебник / под ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. Москва: Юристъ, 1997. 512 с.
14. Кримінологія: учебник / под ред. Б.В. Коробейникова, Н.Ф. Кузнецовой, Г.М. Миньковского. Москва: Юрид. лит., 1988. 384 с.
15. Кримінологія: учебник для вузов. / под общ. ред. А.И. Долговой. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2005. 912 с.
16. Кримінологія: підручник. / за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкина. Харків: Право, 2014. 440 с.
17. *Литвинов О.М.* Про галузеві характеристики злочинів взагалі та кримінологічну характеристику зокрема. *Форум права*. 2010. № 4. С. 581–586. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3362> (дата звернення: 22.04.2022).
18. *Медицький І.Б., Фріс П.Л.* Структура злочинності. *Велика українська юридична енциклопедія*: Кримінологія. Кримінально-виконавче право / редкол.: В.І. Шакун (голова), В.І. Тимошенко (заст. голови) та ін. Харків: Право, 2019. Т. 18. 544 с.
19. *Пивоваров В.В.* Податкова і кредитно-фінансова злочинність: кримінологічна характеристика та попередження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2003. 20 с.
20. *Руфанова В.М., Титаренко О.О.* Запобігання органами внутрішніх справ злочинам, пов'язаним з незаконним використанням бюджетних коштів: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2012. 200 с.
21. *Тимошенко В.І., Шакун В.І.* Кримінологічна характеристика злочину (злочинів). *Велика українська юридична енциклопедія*: Кримінологія. Кримінально-виконавче право / редкол.: В.І. Шакун (голова), В.І. Тимошенко (заст. голови) та ін. Харків: Право, 2019. Т. 18. 544 с.
22. *Тихонова О.В.* Щодо розуміння категорії “кримінологічна характеристика”. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2014. № 8. С. 246–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_67. (дата звернення: 22.04.2022).
23. *Українська кримінологічна енциклопедія* / за заг. ред. В.В. Чернея, В.В. Сокурєнка; упоряд. О.М. Джужа, О.М. Литвинов. Харків–Київ: Харків. нац. ун-т внутр. справ, Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. України, Золота миля, 2017. 804 с.
24. *Фіалка М.І.* До проблеми визначення змісту терміна “кримінологічна характеристика злочинності”. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1 (9). С. 237–246.
25. *Ястребов В.Б.* К вопросу о понятии кримінологической характеристики преступлений. *Вопросы борьбы с преступностью*. Москва, 1982. Вып. 37. С. 14–20.

REFERENCES

1. *Artiukhova V.V.* (2022). Khulianstvo: suchasni kryminalno-pravovi ta kryminolohichni problemy: monohr. “Hooliganism: modern criminal law and criminological problems” / for ed. A.A. Muzyka. Kyiv: A. V. PALIVODA. 284 p. [in Ukrainian].
2. *Batyrhareieva V.S.* (2003). Kryminolohichna kharakterystyka ta poperedzhennia rozboiv, poiednanykh z pronykenniam u zhytlo: monohr. “Criminological characteristics and prevention of robberies combined with house breaking”. Kharkiv: Odissei. 255 p. [in Ukrainian].
3. *Burlakov V.N.* (2006). Kriminologicheskaya kharakteristika prestupleniya. Rossiyskiy yezhegodnik ugovnogo prava. “Criminological characteristics of the crime”. Russian Yearbook of Criminal Law. No. 1. P. 194–195 [in Russian].
4. *Hlushko V.O., Kovalenko P.M.* (2008). Shakhraistvo na finansovykh ryunkakh u birzhovii torhivli: pravovyi ta kryminolohichniy analiz. “Financial Market Fraud in Stock Trading: A Legal and Criminological Analysis”. Kyiv: InYure. 280 p. [in Ukrainian].

5. *Holyna V.V., Marshuba M.O.* (2014). Kriminologicheskaya kharakteristika lichnosti nesovershennoletnego korystno-nasil'stvennogo prestupnika v Ukraine: monohr. "Criminological characteristics of the personality of a juvenile selfish and violent criminal in Ukraine". Kharkov: Pravo. 220 p. [in Russian].
6. *Davydenko L.M.* (1976). Problemy preduprezhdeniia prestuplenii, poshiagaiushchikh na bezopasnost truda v promyshlennosti i stoitel'stve. "Problems of prevention of crimes encroaching on labor safety in industry and construction": avtoref. dissertations ... Cand. Juridical Sciences. Moscow. 24 p. [in Russian].
7. *Danshin I. N., Onishchuk Z. M., Onishchuk I. A. i dr.* (1998) Prieduprezhdeniie khishchenii gosudarstviennogo i obshchestviennogo imushchestva. "Prevention of theft of state and public property" / ed. I.N. Danshin. Kharkov: Vyshcha shkola. 172 p. [in Russian].
8. *Zharovska H.P.* (2019). Heohrafiia zlochynnosti. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: Kryminolohiia. Kryminalno-vykonavche pravo. "Geography of crime. Great Ukrainian legal encyclopedia: Criminology. Criminal executive law" / editors: V.I. Shakun (Chairman), V.I. Tymoshenko (Deputy Chairman) and others. Kharkiv: Pravo. Vol. 18. 544 p. [in Ukrainian].
9. *Zakaliuk A.P.* (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka: u 3-kh kn. Kn. 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky. "Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice: in 3 books. Book 1: Theoretical principles and history of Ukrainian criminological science". Kyiv: In Yure. 424 p. [in Ukrainian].
10. *Zelinskiy A.F.* (2000). Kriminologiiia. "Criminology": a textbook. Kharkov: Rubicon. 240 p. [in Russian].
11. *Kalman A.H.* (1986). Kriminologicheskaya kharakteristika, determinatsiya i preduprezhdeniye iznasilovaniy. "Criminological characteristics, determination and prevention of rape": avtoref. dissertations ... Cand. Juridical Sciences. Kharkov: Kharkov Order of the Red Banner of Labor Law Institute. F.Ye. Dzerzhinskyi. 18 p. [in Russian].
12. *Kolodiazhnyi M.H.* (2010). Nasylnytski vymahannia maina v Ukraini: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiia ta zapobihannia: monohr. "Violent extortion of property in Ukraine: criminological characteristics, determination and prevention" / edited by V.V. Holina. Kharkiv: Krossroud. 288 p. [in Ukrainian].
13. Kriminologiiia. "Criminology": textbook / ed. V.N. Kudriavtsiev, V.E. Eminov. Moscow: Yurist, 1997. 512 p. [in Russian].
14. Kriminologiya. "Criminology": textbook / ed. B.V. Korobeinikov, N.F. Kuznetsova, G.M. Minkovsky. Moscow: Yurid. lit., 1988. 384 p. [in Russian].
15. Kriminologiiia. "Criminology": a textbook for universities. / under total ed. A.I. Dolgova. 3rd ed., revised. and additional. Moscow: Norma, 2005. 912 p. [in Russian].
16. Kryminolohiia. "Criminology": a textbook. / edited by V.V. Holina, B.M. Holovkin. Kharkiv: Pravo, 2014. 440 p. [in Ukrainian].
17. *Lytvynov O.M.* (2010). Pro haluzevi kharakterystyky zlochyniv vzhali ta kryminolohichnu kharakterystyku zokrema. "On branch characteristics of crimes in general and criminological characteristics in particular". Law forum. No. 4. P. 581–586. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3362>. (Date of Application: 22.04.2022) [in Ukrainian].
18. *Medytskyi I.B., Fris P.L.* (2019). Struktura zlochynnosti. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: Kryminolohiia. Kryminalno-vykonavche pravo. "Structure of crime. Great Ukrainian legal encyclopedia: Criminology. Criminal executive law" / editors: V. Shakun (Chairman), V.I. Tymoshenko (Deputy Chairman) and others. Kharkiv: Pravo. Vol. 18. 544 p. [in Ukrainian].
19. *Pyvovarov V. V.* (2003) Podatkova i kredytno-finansova zlochynnist: kryminolohichna kharakterystyka ta poperedzhennia. "Tax and credit-financial crime: criminological characteristics and prevention": avtoref. dissertations ... Cand. Juridical Sciences. Kharkiv. 20 p. [in Ukrainian].
20. *Rufanova V.M., Tytarenko O.O.* (2012). Zapobihannia orhanamy vnutrishnikh sprav zlochynam, poviazanyim z nezakonnym vykorystanniam biudzhetykh koshtiv: monohr. "Prevention of crimes related to illegal use of budget funds by internal affairs authorities". Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs; Lira LTD. 200 p. [in Ukrainian].
21. *Tymoshenko V.I., Shakun V.I.* (2019). Kryminolohichna kharakterystyka zlochynu (zlochyniv). Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: Kryminolohiia. "Criminological characteristics of crime (crimes). Great Ukrainian legal encyclopedia: Criminology. Criminal executive law" / editors: V.I. Shakun (Chairman), V.I. Tymoshenko (Deputy Chairman) and others. Kharkiv: Pravo. Vol. 18. 544 p. [in Ukrainian].

22. *Tykhonova O.V.* (2014). Shchodo rozuminnia katehorii “kryminolohichna kharakterystyka”. “Regarding the understanding of the category ‘criminological characteristics’”. Scientific Bulletin of the International Humanities University. Ser.: Jurisprudence. No. 8. P. 246–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_67. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3362> (Date of Application: 22.04.2022) [in Ukrainian].

23. *Ukrainska kryminolohichna entsyklopediia*. “Ukrainian criminological encyclopedia” / V.V. Chernei, V.V. Sokurenko; according to O.M. Dzhuzha, O.M. Litvinov. Kharkiv – Kyiv: Kharkiv National University of Internal Affairs affairs, National academic int. business, Crimin. assoc. Ukraine, Zolota mylia. 2017. 804 p. [in Ukrainian].

24. *Fialka M.I.* (2015). Do problemy vyznachennia zmistu termina “kryminolohichna kharakterystyka zlochynnosti”. “To the problem of defining the meaning of the term ‘criminological characteristics of crime’”. Bulletin of Criminological Association of Ukraine. No. 1 (9). P. 237–246 [in Ukrainian].

25. *Yastirebov V.B.* (1982) K voprosu o poniatii kriminologichieskoi kharakteristiki priestuplieni. “To the question of the concept of criminological characteristics of crimes”. Crime control issues. No. 37. P. 14–20 [in Russian].

UDC 343.9

Artiukhova Valeriia,
Candidate of Juridical Sciences (PhD),
Scientific counciler of judge, Constitutional
Court of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-0694-7302

REGARDING THE UNDERSTANDING OF THE LEGAL CONSTRUCTION “CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CRIMES”

The article is devoted to the issue of defining the concept and structure of criminological characteristics of crimes.

The publication analyzes scientific approaches to the definition of the specified criminological category. Despite the fact that the concept of “criminological characteristics of crimes” is not new in criminology, it is often used in scientific research, in modern criminological theory there are many options for defining this concept and its structural content. The analyzed positions of scientists, although they have certain differences in the definition of the concept of “criminological characteristics of crimes”, at the same time attest to the existence of a common concept for understanding this phenomenon, namely, as a set of data about a certain type of crime, systematized according to the relevant characteristics, which should sufficiently reflect information about this type of crime. The difference between the above scientific approaches lies primarily in the amount of elements with which researchers fill the definition of the concept of criminological characteristics of crimes.

The author proposed an approach to understanding the concept of “criminological characteristics of crimes” and its structural content. Criminological characteristics of crimes should be perceived as an information system of data, generalized criminologically significant indicators about a certain type of socially dangerous acts.

The indicators that make up the criminological characteristics of crimes include, in particular: quantitative and qualitative indicators (level of crime, level of conviction,

dynamics of crime, structure of crime, time of commission of crimes, geography of crime, price of crime), composition of other criminal offenses committed in aggregates with the investigated type of crimes, latency of crime, personality of the criminal.

Keywords: crime, criminological characteristics of crimes, structure of criminological characteristics of crimes crime prevention.

Отримано 10.06.2022